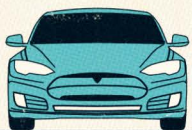
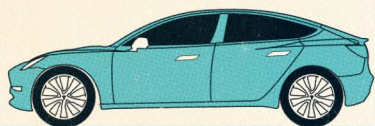
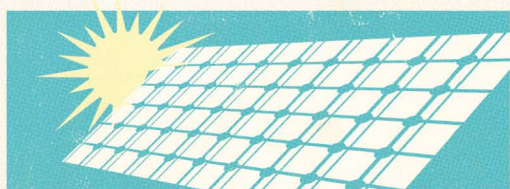

Medzinárodný bestseller upravený pre mladých čitateľov

ELON

a HĽADANIE

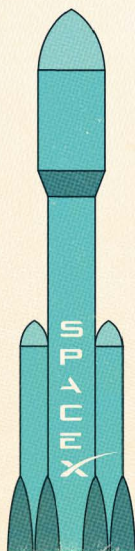
MUSK

FANTASTICKEJ

budúcnosti

ASHLEE VANCE

ELON MUSK

A HĽADANIE
FANTASTICKEJ BUDÚCNOSTI

VYDANIE PRE MLADÝCH ČITATEĽOV

ASHLEE VANCE
ELON
MUSK

A HĽADANIE
FANTASTICKEJ BUDÚCNOSTI

VYDANIE PRE MLADÝCH ČITATEĽOV

ELON MUSK

A HEADANIE FANTASTICKEJ BUDÚCNOSTI

upravené pre mladých čitateľov

ASHLEE VANCE

Preložené z anglického originálu:

Elon Musk and the Quest for a Fantastic Future Young Readers' Edition

Copyright © 2017 by Ashlee Vance

Adapted for young readers by Ashlee Vance

Illustration by R. Kikuo Johnson

This edition published by arrangement with HarperCollins Children's Books,
a division of HarperCollins Publishers.

Cover art ©2017 by Allied Integrated Marketing and Kikuo Johnson

All rights reserved.

Všetky práva vyhradené. Táto publikácia ani žiadna jej časť nesmie
byť kopírovaná, rozmnožovaná ani inak šírená bez písomného súhlasu
vlastníka autorských práv.

Slovak Edition © Citadella, 2019

Translation © Ján Dulla

Redakčná úprava a korektúry: Janka Oršulová

Grafická úprava: Citadella

Vydalo vydavateľstvo Citadella v roku 2019

ISBN 978-80-8182-132-5

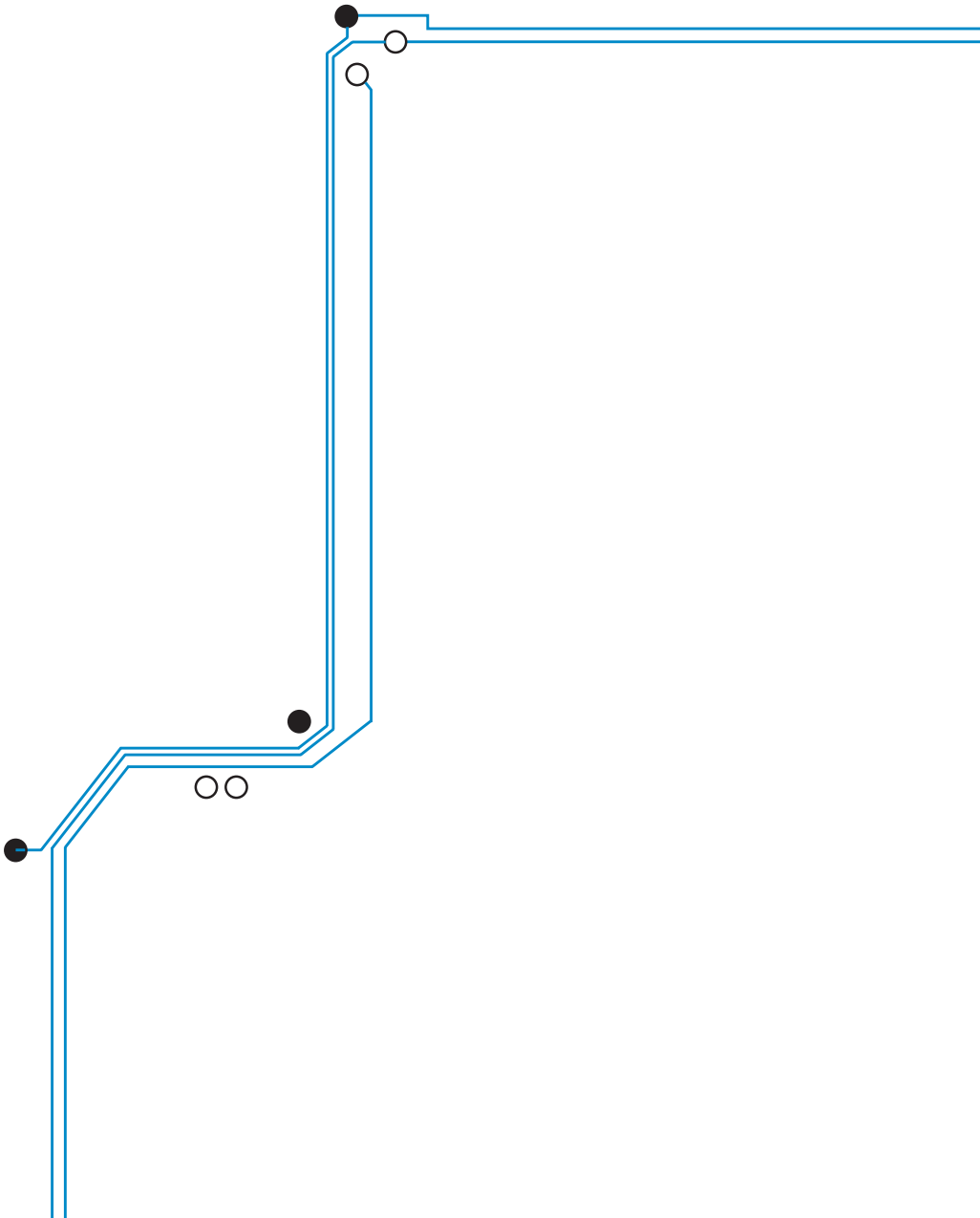
VENOVANÉ BOWIEMU A TUCKEROVI

OBSAH

1	VEČERA S ELONOM	9
2	ELONOV SVET	15
3	DOBRODRUŽSTVÁ V AFRIKE	27
4	PRECITNUTIE V KANADE	47
5	ELONOV PRVÝ STARTUP	55
6	ROKY PAYPALU	67
7	MYŠI VO VESMÍRE	77
8	VZLIETA SPACEX... TAK TROCHU	87
9	PLNE ELEKTRICKÉ	107
10	SILICON VALLEY SA UČÍ ŠOFÉROVAŤ	119
11	ŤAŽKOSTI ROADSTERU	129
12	BOLEŠŤ, UTRPENIE A PREŽITIE	139
13	ŠTART	159
14	SPACEX STÚPA	181
15	POMSTA ELEKTROMOBILU	191
16	IPHOVÁ CHVÍĽKA TESLY	213
17	VEĽKÁ VÍZIA ELONA MUSKA	229
	ZÁVER	249
	POĎAKOVANIA	257
	OBRAZOVÁ PRÍLOHA	263

1

VEČERA S ELONOM

„MYSLÍTE, ŽE SOM ŠIALENÝ?“

Túto otázku mi Elon Musk položil na konci našej spoločnej večere v istej vychýrenej reštaurácii s plodmi mora v kalifornskom Palo Alto. Do reštaurácie som prišiel prvý a usadil sa vediac, že Musk bude – ako vždy – meškať. Zjavil sa asi po pätnástich minútach. Na sebe mal značkové džínsy, kockovanú košeľu a kožené topánky.

Musk meria stoosemdesiattri centimetrov, no keď sa spýtate kohokoľvek, kto ho pozná, povie vám, že sa zdá byť vyšší. Má nesmierne široké plecia, je statný a zavalitý. Čakali by ste, že bude po vstupe do miestnosti vykračovať pyšne ako páv. Pôsobí však skôr takmer bojazlivo. Tentoraz kráčať so sklonenou hlavou. Rýchlo mi podal

ruku a sadol si k stolu. Potreboval ešte niekoľko minút, kým sa uvoľnil a začal byť v pohode.

O zorganizovanie večere ma požiadal Musk. Pred osemnástimi mesiacmi som ho informoval o svojom pláne napísať o ňom knihu. On ma zasa informoval o svojom pláne nespolupracovať a neposkytnúť pre knihu rozhovory. Jeho odmietnutie ma v tom čase zabolelo a prinútilo k ešte dôkladnejšej novinárskej práci. Obdobie uplynulého jeden a pol roka som strávil vyhľadávaním zdrojov informácií o Muskovi a zamýšľaním sa nad jeho životom. Z Muskových spoločností – PayPal, Tesla Motors a SpaceX – odišlo veľa ľudí, ktorí boli ochotní rozprávať sa so mnou. Okrem toho som poznal veľa jeho priateľov a aj tí poznali kopu príbehov.

Musk sa mi znova ozval až po tom, čo som urobil rozhovory asi s dvesto týmito ľuďmi. Raz večer mi zavola domov a povedal, že to môže pokračovať dvoma smermi: buď môže začať ľuďom brániť, aby sa so mnou rozprávali, alebo by mi mohol nakoniec s projektom pomôcť. Povedal som, samozrejme, že dávam prednosť druhej možnosti.

Musk sa vyjadril, že bude ochotný spolupracovať, ak si bude môcť knihu prečítať skôr, ako pôjde do tlače a bude do nej môcť pridávať poznámky pod čiarou. Nebude meniť môj text, no chce mať možnosť uviesť na pravú mieru záznam na miestach, ktoré bude považovať za chybné.

Chápal som, z čoho to pramení. Musk chce mať kontrolu nad príbehom svojho života. Zároveň je vzdelaním fyzik a neznáša chyby vo faktoch. Akákoľvek chyba v knihe by ho trápila celé mesiace, či

dokonca roky. Hoci som jeho prístup dokázal pochopiť, nemohol som mu dovoliť, aby si knihu prečítal. Novinár musí mať slobodu skúmať tému a zistenia potom predstaviť svetu bez strachu z toho, že mu bude niekto pozeráť cez plece, prípadne sa snažiť upraviť dielo vo svoj prospech. Okrem toho, Musk mal vlastnú verziu pravdy, a tá sa často líšila od pohľadu ostatných. A nakoniec, Musk zvykne aj na tie najzákladnejšie otázky dávať veľmi dlhé odpovede, preto mi predstava poznámok pod čiarou dlhších ako samotná kniha pripadala veľmi reálna.

Luxusná večera bola našou príležitosťou porozprávať sa o tomto všetkom, trochu si podebatovať a zistiť, kam nás to zavedie.

Na začiatku večere sme sa chvíľu zhovárali o ľuďoch, ktorých obaja poznáme, o slávnych podnikateľoch ako je Howard Hughes a o továrni na výrobu automobilov Tesla. Asi po dvadsiatich minútach k nám prišiel čašník, aby prevzal našu objednávku. Musk ho požiadal o návrhy, ktoré by boli v súlade s jeho spôsobom stravovania. V tom čase držal nízkosacharidovú diétu a snažil sa vyhýbať veciam ako sú cestoviny, chlieb a sladkosti. Vybral si kúsok vysmážaného homára poliateho čiernym atramentom kalmara.

Ešte než začala naša skutočná debata, Musk začal rozprávať, a to svojím jedinečným, vážnym spôsobom. Zveril sa mi, že má strach z toho, že by spoluzakladateľ Googlu Larry Page mohol vytvoriť kolóniu robotov vylepšených umelou inteligenciou, schopných zničiť ľudstvo. „To ma naozaj trápi,“ povedal Musk.

Muskove obavy nijako nezmierňoval ani fakt, že boli s Pageom veľmi blízki priatelia a považoval ho za veľmi dobrého človeka.

V tom bol vlastne svojím spôsobom problém. Page vďaka svojej milej povahe usudzoval, že stroje budú navždy robiť to, čo chceme. „Ja taký optimista nie som,“ povedal Musk. „Nešťastnou náhodou by mohol vytvoriť niečo zlé.“

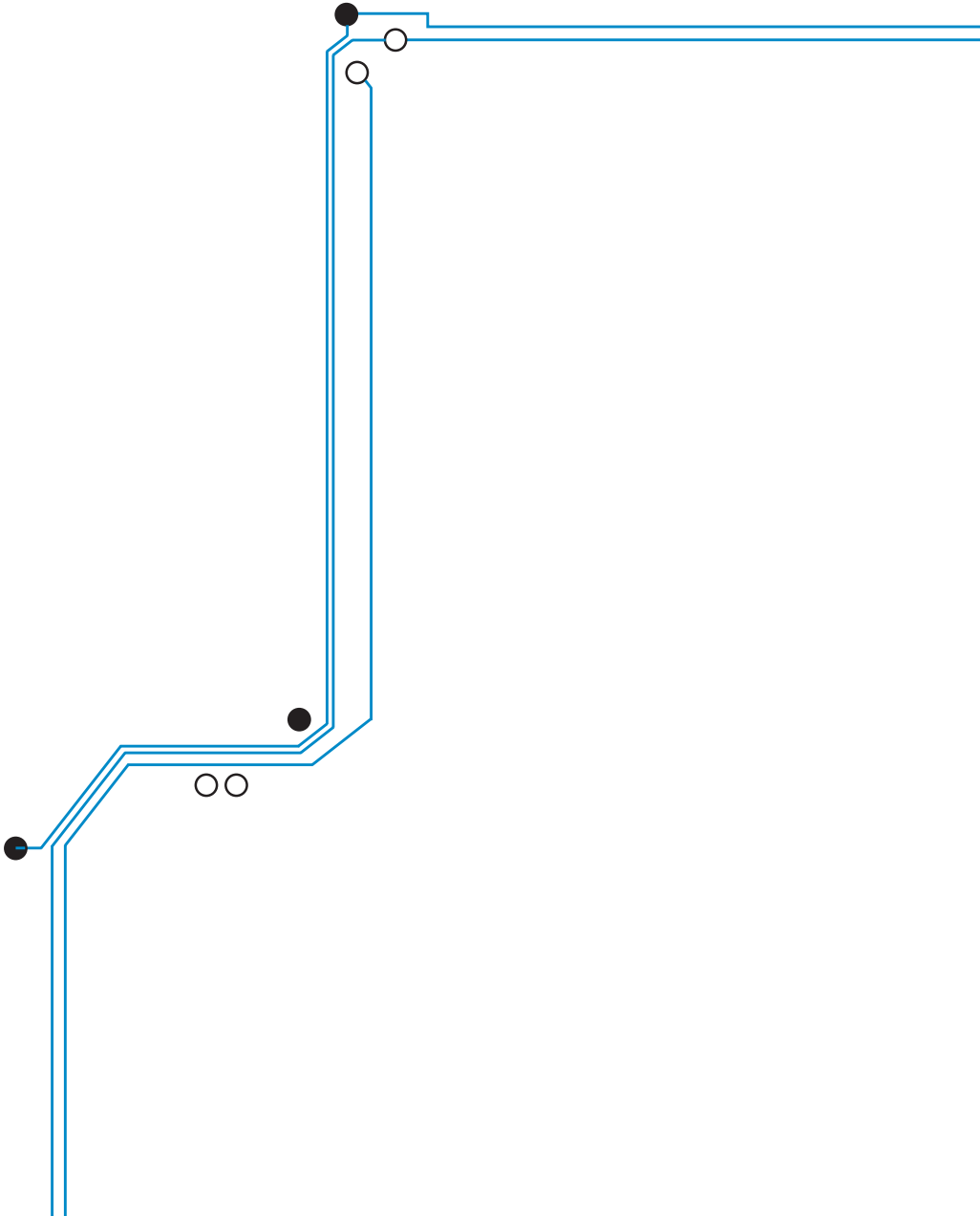
Keď nám priniesli jedlo, Musk ho rýchlo zjedol. Teda, skôr vyvolal dojem, že rýchlo zmizlo, lebo ho zlikvidoval niekoľkými veľkými sústami. Keďže som chcel, aby bol Musk spokojný a aby hovoril, podal som mu zo svojho taniera veľký kus steaku. Plán zabral... na celých deväťdesiat sekúnd. Mäso. Poriadny kus. A bol preč.

Chvíľu mi trvalo presmerovať Muskove myšlienky od robotov preberajúcich vládu nad ľudstvom a dostať ho k rozhovoru o knihe. Keď sa tak stalo, Musk sa okamžite opýtal, prečo chcem písať o ňom. Na túto chvíľu som čakal. Vzrušene som sa pustil do toho, čo mal byť štyridsaťpäťminútový prejav o všetkých dôvodoch, prečo by mi Musk mal dovoliť vniknúť do jeho života. A prečo by mi toto vniknutie mal dovoliť bez uplatnenia svojich plánovaných zásahov. Na moje veľké prekvapenie ma Musk po pár minútach prerušil a jednoducho povedal: „Dobre.“

Večera sa končila príjemnou konverzáciou a Musk kvôli obrovskej porcii zmrzliny zabudol na svoje zdravé stravovanie. Dohodli sme sa. Musk mi dovoľí hovoriť s vedúcimi pracovníkmi jeho firiem, s jeho priateľmi a rodinou. Až do ukončenia knižného projektu sa budeme raz mesačne stretávať pri večeri. Musk po prvý raz dovoľí nazrieť novinárovi do vnútorného usporiadania svojho sveta.

Dve a pol hodiny po tom, čo sme začali, položil Musk dlane na stôl a urobil pohyb, akoby chcel vstať, no zarazil sa. Uprene mi po-

zrel do očí a položil mi tú neuveriteľnú otázku: „Myslíte, že som šílený?“ Nezvyčajnosť jeho otázky mi na chvíľu vyrazila dych a ja som sa pokúšal odhadnúť, či nejde o nejakú hádanku. Až neskôr, keď som s Muskom strávil viac času, som si uvedomil, že otázka bola určená skôr jemu než mne. Bolo úplne jedno, čo by som odpovedal. Musk sa naposledy zarazil a nahlas zamyslel, či mi môže veriť a potom mi pozrel do očí, aby sa vedel rozhodnúť. Zlomok sekundy nato sme si podali ruky a Musk odišiel na svojom červenom sedane Tesla, Model S.

2

ELONOV SVET

AKÁKOĽVEK ŠTÚDIA O ELONVI MUSKVI sa musí začínať v sídle jeho raketovej spoločnosti SpaceX v kalifornskom Hawthorne – predmestí Los Angeles. Na tomto mieste nájdu návštevníci na stene pri Muskovej kancelárii vedľa seba visieť dva obrovské plagáty Marsu. Plagát naľavo zobrazuje Mars taký, aký je dnes – ako studené, červené nebeské teleso. Plagát napravo predstavuje vysnenú verziu Marsu s obrovskou zelenou pevninou obkolesenou oceánmi. Planéta bola zohriata a obývateľná pre ľudí.

Práve to Musk chce. Vyhláseným cieľom jeho života je premeniť ľudí na kolonizátorov kozmu. Chce nejaký záložný plán pre prípad, že by sa na Zemi niečo strašne pokazilo – či už by to bola nepredvídaná pohroma ako asteroid, ktorý sa zrazí s planétou alebo

nejaká hrozná choroba, ktorá vyhladí miliardy ľudí alebo ľuďmi spôsobený problém, ako globálne otepľovanie. „Rád by som zomieral s myšlienkou, že ľudstvo má jasnú budúcnosť,“ povedal. „Keď dokážeme vyriešiť udržateľnú energiu a staneme sa úspešným multiplanetárnym druhom s udržateľnou civilizáciou na inej planéte – aby sme zvládli najhorší prebiehajúci prípadový scenár, ničiaci ľudské vedomie – potom,“ a tu sa na chvíľu odmlčal, „to podľa mňa bude naozaj dobré.“

Ak vám niečo z toho, čo Musk hovorí a robí, znie absurdne, je to tým, že to na istej úrovni veľmi absurdné je. Muskova ochota púšťať sa do výnimočne ťažkých projektov ho v Silicon Valley, centre technologického pokroku USA, zmenila na idol. Spolupodnikatelia ako Larry Page ho opisujú žiarivými výrazmi a tí mladí sa usilujú „byť ako Elon“.

Mimo Silicon Valley ľudia Muska často vnímajú s väčšími pochybnosťami. Zvyknú naňho myslieť ako na chlapíka, čo zbohatol na nie veľmi užitočných či praktických elektrických autách, solárnych paneloch a raketách.

Napriek tomu si počiatkom roku 2012 ešte aj pochybovači začali uvedomovať, čo Musk v skutočnosti dosahuje. Jeho spoločnosti boli úspešné vo veciach, ktoré nikdy predtým nikto nerobil. SpaceX vyslala zásobovaciu kapsulu na Medzinárodnú vesmírnu stanicu (ISS) a bezpečne ju priviezla späť na Zem. Jeho spoločnosť Tesla Motors vyrobila Model S, krásny, plne elektrický sedan, ktorý ohromil automobilový priemysel. Musk bol tiež predsedom a najväčším akcionárom (či vlastníkom akcií) rastúcej spoločnosti SolarCity, ktorá sa

zameriava na solárnu energiu. Musk nejako dosiahol tie najväčšie a najohromujúcejšie pokroky v kozmickom, automobilovom a energetickom priemysle za posledné desaťročia.

Je ťažké uveriť, že ako základňa pre všetok tento elán, ambície a vysokú energiu, by mohlo slúžiť kalifornské mesto Hawthorne. Ide o škaredú časť losangeleského okresu, v ktorej jedny ošarpané budovy obklopujú ďalšie, ešte ošarpanejšie. Isté však je, že uprostred tohto pochmúrneho prostredia stojí jagajúci sa biely hranol s plochou 49 500 metrov štvorcových. Je to hlavná budova SpaceXu.

Pri svojej prvej návšteve som v SpaceXu našiel stovky technikov a mechanikov vyrábať súčasne viaceré rakety – od piky. Továreň bola rozľahlým, otvoreným pracovným priestorom. V úzadí boli obrovské dopravné priestory umožňujúce dodávky veľkých kusov kovu, ktoré sa transportovali k zväracím strojom vysokým dve podlažia. Nad nimi na jednej strane boli technici v bielych plášťoch, ktorí vyrábali základné dosky, vysielачky a ďalšiu elektroniku.

Ďalší ľudia boli vo zvláštnej, vzduchotesnej sklenej komore. Stávali kapsuly, ktoré rakety vynesú na Medzinárodnú vesmírnu stanicu. Potetovaní chlapi s členkami si púšťali naplno rockovú hudbu a naťahovali drôty okolo motorov rakety. Boli tam zoradené skompletizované trupy rakiet, pripravené na naloženie na nákladiaky. Ďalšie rakety, v inej časti budovy, čakali na vrstvy bieleho náteru. Nebolo ľahké vnímať celú továreň naraz. Okolo celého radu bizarných strojov sa neustále pohybovali ľudia.

Muskove spoločnosti operujú aj z niekoľkých ďalších susedných budov. Jedna má zakrivenú strechu a vyzerá ako hangár pre lietadlá.

Slúži ako výskumné, vývojové a dizajnérske centrum Tesly. Práve tu spoločnosť prišla s dizajnom sedanu Model S a jeho nasledovníka, Modelu X SUV. Na parkovisku pred štúdiom postavila Tesla jednu zo svojich dobíjajúcich staníc, kde si vodiči z Los Angeles môžu zadarmo dobíjať elektrinu.

Práve pri mojom prvom rozhovore s Muskom, ktorý sa uskutočnil v dizajnérskom štúdiu, som si začal uvedomovať, ako rozpráva a funguje. Bol to sebavedomý chlap, mohol však pôsobiť placho a nemotorne. Má slabý juhoafrický prízvuk a, ako mnohí inžinieri, sa pri premýšľaní nad presným slovom, ktoré potrebuje, na chvíľu zarazí. Má tiež sklon hovoriť o technických veciach technickými výrazmi bez nejakých zjednodušujúcich vysvetlení. Očakáva, že tomu rozumiete.

Nič z tohto nie je odrádzajúce. V skutočnosti bude Musk rozprávať kopu vtipov a dokáže byť veľmi očarujúci. Ide len o to, že každý rozhovor s týmto mužom sprevádza pocit účelnosti a tlaku. Musk v skutočnosti nevedie nezáväznú reč.

Väčšina slávnych podnikateľov má okolo seba asistentov. Musk sa po SpaceXe a Tesle pohybuje zväčša sám. Vnútri jeho spoločností to ani zďaleka nie je ten Musk, čo kradmo prechádza reštauráciou. Je chlapíkom, ktorý ten lokál vlastní.

S Muskom sme sa rozprávali počas jeho obchôdzky po hlavnom podlaží dizajnérskeho štúdia, keď kontroloval diely a vozidlá. Na každom stanovisku sa k Muskovi hrnuli zamestnanci a zasýpali ho informáciami. On pozorne počúval, všetko spracovával a keď bol spokojný, prikývol. Ľudia odišli a Musk prešiel k ďalšiemu zdroju informácií.

V jednej chvíli chcel od Muska šéf návrhárov Tesly Franz von Holzhausen, aby schválil usporiadanie sedadiel pre Model X. Kým sa zhovárali, zopár pracovníkov všetko zapisovalo a potom prešli do zadnej miestnosti a počúvali vedúcich pracovníkov predajcu špičkového grafického softvéru, ktorí sa snažili Muska presvedčiť, aby kúpil ich produkty.

Potom Musk vykročil k zdroju veľkého hluku – dielni v útrobach návrhárskeho štúdia, kde technici Tesly stavali časť deväťmetrových ozdobných veží, ktoré sa osadzujú pred nabíjacími stanicami. „Tá vec vyzerá, že by dokázala prežiť hurikán piatej kategórie,“ povedal Musk. „Trochu ju zoštíhlite.“ Nakoniec sme s Muskom nasadli do jeho auta – čierneho Modelu X – a odfrčali späť k hlavnej budove SpaceXu. Opísal niektoré ďalšie obavy o stave priemyslu technológií a vyjadril sa, že by rád videl viac ľudí, ktorí stavajú stroje a prelomové zariadenia. „Podľa mňa sa zrejme priveľa bystrých ľudí venuje internetovým záležitostiam, financiám a právu,“ povedal cestou Musk. „To je šťastie dôvod, prečo je tak málo inovácií.“

Musk Land bola zjavením. Bola presne tým, čo som hľadal odvtedy, čo som ako novinár pred pätnástimi rokmi prišiel do San Francisca.

San Francisco má dlhú históriu nenásytnosti. Stalo sa mestom v tyle zlatej horúčky, do ktorého prichádzali tisíce a tisíce ľudí, usilujúcich sa nájsť svoje šťastie a zbohatnúť. Hospodárske vzostupy

a pády sú rytmom tohto miesta. A v roku 2000 zasiahol San Francisco najväčší zo všetkých hospodárskych vzostupov, dot-comový boom. Celá populácia podľahla fantázii – internetovému šialenstvu rýchleho zbohatnutia. Energia tohto spoločného sebaklamu sa dala cítiť. Vytvárala neustály šum, vibrujúci mestom.

Ak ste chceli založiť solídnu spoločnosť, nemuseli ste už vyrábať niečo, čo chcú iní kúpiť. Aby vás podporovali investori, stačilo len mať nápad na niečo, čo súviselo s internetom. Celkovým cieľom bolo zarobiť čo najviac peňazí v čo najkratšom čase, lebo všetci vedeli, že nakoniec zavládne realita a dobré časy sa skončia.

Zrútenie internetovej fantázie rýchleho zbohatnutia v roku 2001 zanechalo San Francisco a Silicon Valley v hlbokkej depresii. Technologický priemysel nemal predstavu, čo si má so sebou počať. Investori, ktorí prišli o obrovské finančné čiastky, nechceli vyzeráť ešte hlúpejšie a robiť ďalšie chyby, a tak úplne prestali financovať nové nápady. Ľudia z oblasti podnikania sa prestali snažiť lákať investorov návrhmi na odvážne produkty a radšej vyberali malé, chabé záležitosti, ktoré by v tých konzervatívnych časoch podľa nich mohli byť atraktívnejšie.

Dôkaz tohto poklesu inovácií sa dá vidieť na spoločnostiach a nápadoch, ktoré vznikali počas tohto obdobia. Okolo roku 2002 sa objavil Google a začalo sa mu naozaj dariť. To však bola výnimka. Medzi Googlom a následne uvedením iPhone spoločnosti Apple v roku 2007 je celá púšť nudných spoločností. A skvelé nové veci, ktoré sa práve začínali – Facebook a Twitter – rozhodne nevyzerali ako spoločnosti, ktoré prišli pred nimi – Hewlett-Packard, Intel, Sun Micro-